

Reactie op de conceptnota “Naar een vernieuwd, geïntegreerd zorg- en ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap”

Het Cliëntenforum, augustus 2025

Algemeen uitgangspunt

De conceptnota bevat een aantal waardevolle ambities, zoals het streven naar vereenvoudiging, een aanspreekpunt handicap en het aanpakken van wachtlijsten. Tegelijk roept ze bij cliëntenorganisaties, ouders en vertegenwoordigers fundamentele vragen op over de concrete invulling, de impact op inclusietrajecten en het behoud van regie.

Het Cliëntenforum onderschrijft het belang van hervorming, maar benadrukt dat deze enkel legitiem is wanneer ze vertrekt vanuit de leefwereld van mensen met een handicap en hun netwerk. Beleidsverandering moet niet alleen efficiëntie nastreven, maar ook rechtvaardigheid, inclusie en keuzevrijheid garanderen.

Reflecties

A. Regie en bestedingsvrijheid

De voorgestelde hervormingen dreigen de regie van personen met een handicap en hun gezinnen te ondermijnen. Zowel ouders als cliëntenorganisaties wijzen op het belang van het behoud van het PAB/PVB als flexibel instrument dat toelaat om ondersteuning op maat te organiseren, met vertrouwde personen, in alle levensdomeinen (thuis, school, werk, vrije tijd).

“De kracht van het PAB ligt net in de mogelijkheid om gepaste, persoonlijke hulp in te kopen, afgestemd op de unieke noden van elk individu.”

— Ouders voor Inclusie

B. RTH-uitbreiding en cesuur

De verhoging van de cesuur tussen RTH en niet-RTH wordt als problematisch ervaren. Er leeft de vrees dat mensen met substantiële noden in een aanbod terechtkomen dat onvoldoende aansluit bij hun realiteit. RTH-diensten zijn vaak beperkt in tijd, expertise en flexibiliteit, en kunnen geen volwaardig alternatief vormen voor persoonsvolgende financiering.

“Een zogezegde oplossing aanbieden onder de vorm van meer RTH ondersteuning, vormt voor veel wachtenden geen oplossing.”

— De Ouders

C. Eén aanspreekpunt: potentieel en valkuilen

Het idee van een aanspreekpunt handicap wordt in theorie verwelkomd, maar roept vragen op over de praktische haalbaarheid. Hoe wordt expertise gebundeld? Hoe wordt vermeden dat dit aanspreekpunt de regierol van cliënten overneemt? En hoe wordt gegarandeerd dat het aanspreekpunt werkelijk toegankelijk en responsief is?

“Het zou mooi zijn mocht dit aanspreekpunt op alle mogelijke vraagstukken een antwoord kunnen bieden. In realiteit staan we hier momenteel nog ver van.”

— Gezin en Handicap

D. Inclusie als toetssteen

De conceptnota erkent het belang van inclusie, maar de operationalisering blijft vaag. Ouders voor Inclusie benadrukken dat ondersteuning niet enkel moet vertrekken vanuit zorgnoden, maar ook vanuit participatiebelemmeringen in de omgeving. De inschaling moet dus ook gericht zijn op het waarborgen van inclusie in onderwijs, werk en vrije tijd.

“Inclusie is geen extraatje, maar een recht.”

— Ouders voor Inclusie

Aanbevelingen

1. **Behoud de regie bij de persoon met een handicap en diens netwerk.** Laat persoonsvolgende financiering flexibel en breed inzetbaar blijven.
2. **Vermijd schijnoplossingen.** Herdefinieer wachtlijsten niet louter administratief, maar werk aan een aanbod dat werkelijk aansluit bij de noden.
3. **Veranker inclusie structureel.** Zorg dat inschaling en ondersteuning gericht zijn op participatie in alle levensdomeinen.
4. **Zorg voor transparantie en dialoog.** Betrek cliëntenorganisaties en ervaringsdeskundigen in elke fase van de hervorming.
5. **Gebruik het VN-verdrag als kompas.** Veranker het recht op inclusie en participatie als fundamenteel uitgangspunt van elk beleidsvoorstel.